

LA USC DI LADINS – VENERDÌ 24 OTTOBRE 2014

„La Opzion sfurzada“

L storich Leopold Steurer à auzà ora tan granda che la propaganda ie stata, per na Opzion otruida, metuda su da sèurajù

Opzion/2 - Steurer à rujenà di rie mumënc, dla gran desperazion che l fova ntlëuta. Tëmp de trëi mënc messova la jënt de Südtirol y na pert di ladins tò la dezijion sce jì o resté. I 31 de dezëmber dl 1939 fova unì metù coche ultimo di per opté, ma la jënt mudova la dezijion nce plu iedesc. Tlo da nëus iel stat do la rata na misura mujela, ajache tl Balticum, mé per di, fova la jënt unida depurteda tëmp de n valgun dis. Dai trëi mënc ie l terminn unì slungià, de trëi ani, ulache l ie stat na propaganda mata tlo da nëus, nce cun teror fisich, dantaldut da pert nazista, che ova debujën de saudeies y lauranc. Chëi che ova dit de sté tlo ne giapova nia da

lëur, mé per di i artejans. La propaganda ie unida fata dal „Völkischer Kampfring Südtirols“. Gran pert dla jënt de Südtirol à optà per l Reich, nce sce nia duc ne n'ie pona jic ora. Steurer à cuntà di cursc de ideologia metui a jì dai nazis, bën 2.000 südtiroleri à dal 1940 al 1943 fat chisc cursc de trëi enes tla „Parteihochschulen“, per furné de bon nazis. Danter chisc nce de tei de Gherdëina.

Steurer à cuntà che nchin che i fascisc fova tlo, fova i dobleiber do la rata segures. Ma da dedò ie la situazion unida piecia, plu dobleiberi ie unic dsarei via y unic metui te perjons y ti KZ. Bën trënta de Gherdëina ie ruvei ora a Tluses y pona menei te KZ,

mé ajache i ova abù curaje zevil cater ani dant.

L storich Leopold Steurer à te si referat nce rujenà dl tëmp do la

viera: „Cun la SVP àn ulù mëter su n partit de racoiuda, cialan de fé ujiné duc canc, cun doi terzi optanc y un n terzo dobleiber.“ La

mascima data su, dai optanc, fova de „desmincé chël che ie passà, ajache da tramedoi pertes iel stat iniustizies.“ Steurer: „Mpede iustizia per la vitimes y fé valëi l dërt contra chiche à sotmetù, iel unì cialà dla raison de Stat sun la sciabes dla vitimes!“ Steurer à ala fin mo auzà ora che „l ne ti à nia fat bon ala psiche de Südtirol y a si jënt a aspitè tan giut a se dé ju cun la tematica. Coche dij Freud, sce n se lecorda zënza lascé pro y tré ite i sentimënc, ne possa na cossa nia passé, ne vâla nia a fé pesc cun l passà. L resta perchël mo truep da fé!“ Nscila Leopold Steurer.

Leopold Steurer, a man drëta. Tlo cun Alexander Piccolruaz dla Repartizion Cultura Ladina. Dancà la grupa de percusion.

David Lardschneider